Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2019. gada 10. septembrī*

Apelācija – Kopējā ārpolitika un drošības politika – Ierobežojuši pasākumi pret Irānas Islāma Republiku – Tā kaitējuma atlīdzināšana, kas prasītājai esot nodarīts sakarā ar tās nosaukuma iekļaušanu to personu un vienību sarakstā, uz kurām attiecas līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšana – Prasība par zaudējumu atlīdzību – Nepieciešamie nosacījumi, lai iestātos Eiropas Savienības ārpuslīgumiskā atbildība – Jēdziens "pietiekami būtisks Savienības tiesību normas pārkāpums" – Novērtēšana – Jēdziens "piederoša vai kontrolē esoša sabiedrība" – Pienākums norādīt pamatojumu

Lietā C-123/18 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2018. gada 13. februārī iesniedza

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, Hamburga (Vācija), ko pārstāv *M. Schlingmann*, *Rechtsanwalt*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējās lietas dalībnieces:

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv *J.-P. Hix* un *M. Bishop*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

Eiropas Komisija, ko sākotnēji pārstāvēja *R. Tricot*, *M. Kellerbauer* un *C. Zadra*, vēlāk *R. Tricot*, *C. Hödlmayr* un *C. Zadra*, pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Prehala [*A. Prechal*] un M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*] (referents), E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*E. Juhász*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], P. Dž. Švīrebs [*C. G. Xuereb*] un N. Ž. Pisarra [*N. J. Piçarra*],

ģenerāladvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 26. novembra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2019. gada 5. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 *HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH* (turpmāk tekstā – "*HTTS*") savā apelācijas sūdzībā lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2017. gada 13. decembra spriedumu *HTTS*/Padome (T-692/15, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2017:890), ar kuru tā noraidīja *HTTS* prasību atlīdzināt kaitējumu, kas tai esot nodarīts sakarā ar tās nosaukuma iekļaušanu, pirmkārt, Padomes Regulas (EK) Nr. 423/2007 (2007. gada 19. aprīlis) par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu (OV 2007, L 103, 1. lpp.) V pielikumā, kas veikta ar Padomes Īstenošanas regulu (ES) Nr. 668/2010 (2010. gada 26. jūlijs), ar ko īsteno 7. panta 2. punktu Regulā (EK) Nr. 423/2007 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu (OV 2010, L 195, 25. lpp.), un, otrkārt, Padomes Regulas (ES) Nr. 961/2010 (2010. gada 25. oktobris), ar ko paredz ierobežojošus pasākumus pret Irānu un atceļ Regulu Nr. 423/2007 (OV 2010, L 281, 1. lpp.), VIII pielikumā, kas veikta ar Regulu Nr. 961/2010.

Atbilstošās tiesību normas

2 Regulas Nr. 961/2010 IV nodaļā "Līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšana" ir ietverts 16. pants, kura 2. punktā ir noteikts:

"Iesaldē visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir VIII pielikumā uzskaitīto personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē. VIII pielikumā iekļauj fiziskas un juridiskas personas, vienības un struktūras, kas nav minētas VII pielikumā un kas saskaņā ar [Padomes] Lēmuma 2010/413/KĀDP [(2010. gada 26. jūlijs), ar ko paredz ierobežojošus pasākumus pret Irānu un atceļ Kopējo nostāju 2007/140/KĀDP (OV 2010, L 195, 39. lpp.)] 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu ir apzinātas kā tādas, kas:

a) piedalās ar kodolieroču izplatīšanu saistītās Irānas darbībās vai Irānas veiktā kodolieroču piegādes sistēmu izstrādē, ir tieši saistītas ar tām vai sniedz tām atbalstu, tostarp iesaistoties aizliegtu preču un tehnoloģiju iepirkumos, vai ir apzinātas kā tādas, kas pieder šādai personai, vienībai vai struktūrai vai ko tās kontrolē, tostarp ar nelikumīgiem līdzekļiem, vai kas rīkojas to vārdā vai uzdevumā;

[..]

d) ir juridiska persona, vienība vai struktūra, kas pieder Irānas Islāma Republikas kuģniecības uzņēmumam (*IRISL*) vai ko tas kontrolē.

[..]"

Tiesvedības priekšvēsture

3 Tiesvedības priekšvēsture pārsūdzētā sprieduma 1.–10. punktā ir izklāstīta šādi:

"1 [*HTTS*] ir saskaņā ar Vācijas tiesībām reģistrēta sabiedrība, ko 2009. gada martā dibinājis *N. Bateni*, kurš ir tās vienīgais dalībnieks un direktors. *HTTS* veic darbību jūras pārvadājumu aģentēšanā un kuģu tehniskajā apkalpošanā.

2 Šī lieta ir saistīta ar ierobežojošiem pasākumiem, kas noteikti, lai izdarītu spiedienu uz Irānas Islāma Republiku, lai tā pārtrauktu kodoldarbības, kas rada kodolieroču izplatīšanas risku, un kodolieroču piegādes sistēmu izstrādi (turpmāk tekstā – "kodolieroču izplatīšana"). Precīzāk, tā ir viena no lietām, kuras ir saistītas ar pasākumu noteikšanu pret jūras pārvadājumu kompāniju [*IRISL*], kā arī fiziskajām vai juridiskajām personām, kuras iespējami ir saistītas ar šo kompāniju un kuru vidū saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes norādīto tostarp figurē *HTTS* un divas citas jūras pārvadājumu kompānijas – *Hafize Darya Shipping Lines* (turpmāk tekstā – "*HDSL*") un *Safiran Pyam Darya Shipping Lines* (turpmāk tekstā – "*SAPID*").

3 *HTTS* nosaukuma iekļaušana to personu, organizāciju un struktūru sarakstos, pret kurām vērsti Regulas [Nr. 423/2007] V pielikumā paredzētie ierobežojošie pasākumi, pirmreizēji notika 2010. gada 26. jūlijā, pēc Īstenošanas regulas [Nr. 668/2010] stāšanās spēkā. Saistībā ar šo iekļaušanu prasība atcelt tiesību aktu netika celta. Savukārt *HTTS* nosaukuma iekļaušanu to personu, organizāciju un struktūru sarakstos, pret kurām vērsti Regulas [Nr. 961/2010] VIII pielikumā paredzētie ierobežojošie pasākumi, kura ar minēto regulu tika veikta dažus mēnešus vēlāk, *HTTS* apstrīdēja Vispārējā tiesā, kas to atcēla, nospriežot, ka šī iekļaušana nebija juridiski pietiekami pamatota (skat. tālāk 5. punktu).

4 Regulā Nr. 668/2010 *HTTS* iekļaušanas pamatojums galvenokārt bija tāds, ka tā "[ir rīkojusies] *HDSL* interesēs Eiropā". Regulā Nr. 961/2010 pamatojums tam bija, ka tā "[ir] *IRISL* kontrolē vai [darbojas] tā vārdā".

5 Ar 2011. gada 7. decembra spriedumu *HTTS*/Padome (T-562/10, EU:T:2011:716) Vispārējā tiesa atcēla Regulu Nr. 961/2010, ciktāl tā attiecās uz šo kompāniju, bet tikai no 2012. gada 7. februāra, lai vajadzības gadījumā ļautu Padomei līdz tam laikam sagatavot pamatojumu *HTTS* nosaukuma vēlreizējai iekļaušanai. Šajā ziņā Vispārējā tiesa secināja, ka tūlītēja Regulas Nr. 961/2010 atcelšana varētu nopietni un neatgriezeniski apdraudēt ar šo regulu pret Irānas Islāma Republiku noteikto ierobežojošo pasākumu efektivitāti, jo "nevar nepieļaut iespēju, ka ierobežojošo pasākumu noteikšana attiecībā uz prasītāju būtībā tomēr varētu izrādīties pamatota" (spriedums, 2011. gada 7. decembris, *HTTS*/Padome, T-562/10, EU:T:2011:716, 41. un 42. punkts).

6 Pēc 2011. gada 7. decembra sprieduma *HTTS*/Padome (T-562/10, EU:T:2011:716) pieņemšanas prasītājas nosaukumu Padome atkal iekļāva sarakstos, ko prasītāja katru reizi apstrīdēja un ko Vispārējā tiesa secīgi katrā no šīm reizēm atcēla ar 2013. gada 12. jūnija spriedumu *HTTS*/Padome (T-128/12 un T-182/12, nav publicēts, EU:T:2013:312) un 2015. gada 18. septembra spriedumu *HTTS* un *Bateni*/Padome (T-45/14, nav publicēts, EU:T:2015:650).

7 Starp citu, šeit jāatgādina, ka ar 2013. gada 16. septembra spriedumu *Islamic Republic of Iran Shipping Lines* u.c./Padome (T-489/10, EU:T:2013:453) Vispārējā tiesa atcēla arī *IRISL* un citu jūras pārvadājumu kompāniju, tostarp *HDSL* un *SAPID*, nosaukumu iekļaušanu attiecīgajos sarakstos, pamatojoties uz to, ka Padomes norādītā informācija nepamatoja *IRISL* nosaukuma iekļaušanu sarakstos un līdz ar to nevarēja pamatot ierobežojošo pasākumu noteikšanu un saglabāšanu arī pret citām jūras pārvadājumu kompānijām, kuras sarakstos bija iekļautas to saistības ar *IRISL* dēļ.

8 2015. gada 23. jūlija pasta sūtījumā prasītāja nosūtīja Padomei lūgumu atlīdzināt kaitējumu, ko tā uzskatīja esam cietusi no tās nosaukuma pirmreizējās un nākamajām iekļaušanām to personu sarakstos, kuras saistītas ar *IRISL* darbību.

9 Šajā lūgumā atlīdzināt kaitējumu prasītāja atsaucās uz savām tiesībām ne vien uz to zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu, ko tā uzskatīja esam cietusi no ar Regulu Nr. 668/2010 un Regulu Nr. 961/2010 izlemtajām iekļaušanām sarakstos, kas ir šīs tiesvedības priekšmets, bet arī uz tā kaitējuma atlīdzināšanu, kas bija ciests tās iekļaušanas un vēlreizējas iekļaušanas dēļ (skat.

6. punktu iepriekš). Kā laikposmā no 2010. gada 26. jūlija līdz 2015. gada 18. septembrim kopējie ciestie šādi apgalvotie zaudējumi tika norādīta kopsumma 11 928 939 EUR, bet kā nemantiskais kaitējums – 250 000 EUR.

10 Ar 2015. gada 16. oktobra vēstuli Padome noraidīja šo lūgumu."

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

4 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2015. gada 25. novembrī, *HTTS* cēla prasību, lūdzot piespriest Padomei izmaksāt tai atlīdzību 2 516 221,50 EUR apmērā par mantisko un morālo kaitējumu, kas radies sakarā ar tās nosaukuma iekļaušanu Regulas Nr. 423/2007 V pielikumā un Regulas Nr. 961/2010 VIII pielikumā ietvertajos sarakstos (turpmāk tekstā – "strīdīgie saraksti").

5 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2016. gada 5. aprīlī, Eiropas Komisija lūdza atļaut tai iestāties lietā Padomes prasījumu atbalstam. Vispārējās tiesas septītās palātas priekšsēdētājs 2016. gada 13. maijā apmierināja šo lūgumu.

6 Prasības pieteikumā *HTTS* bija izvirzījusi divus pamatus, attiecīgi par pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi un materiālo nosacījumu, kas pamato tās iekļaušanu strīdīgajos sarakstos, pārkāpumu.

7 Attiecībā uz otro pamatu, kuru Vispārējā tiesa izskatīja pirmām kārtām, tā pārsūdzētā sprieduma 44.–46. punktā vispirms norādīja, ka ierobežojošs pasākums, kura objekts var būt nevalstiska struktūra, pats par sevi ir nevis Padomes patstāvīgs akts, kas kā krimināls vai administratīvais sods tiek vērsts pret šo struktūru, bet gan nepieciešams pasākums LESD 215. panta 2. punkta izpratnē, kurš ir vērsts uz to, lai ļautu Eiropas Savienībai pakāpeniski nonākt pie konkrēta rezultāta, ko tā vēlas sasniegt starptautiskajās attiecībās, proti, aplūkojamajā gadījumā – izbeigt Irānas Islāma Republikas kodolieroču izplatīšanas darbības, un ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru plašākais mērķis uzturēt mieru un starptautisko drošību saskaņā ar LES 21. pantā nostiprinātajiem Savienības ārējās darbības mērķiem var attaisnot pat ievērojamas negatīvas sekas atsevišķiem saimnieciskās darbības veicējiem, kas tiek radītas ar lēmumiem par Savienības pieņemto aktu īstenošanu nolūkā sasniegt šo pamatmērķi.

8 Turpinājumā pārsūdzētā sprieduma 47. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, pirmkārt, ka iejaukšanās *HTTS* komercdarbībā, kas izrietēja no tās līdzekļu iesaldēšanas, automātiski nevar tikt uzskatīta par Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās pamatu un ka, lai šī atbildība varētu iestāties, Savienības tiesai ir jākonstatē, ka pastāv konkrētās iestādes pieļauti acīmredzami un neattaisnojami pārkāpumi vai acīmredzamas kļūdas vērtējumā saistībā ar apgalvoto saikni starp *HTTS* un citām konkrētajām sabiedrībām kā, piemēram, visupirms jau *IRISL*.

9 Otrkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 48. punktā precizēja, ka pat viena vai vairāku Padomes aktu, kuri ir *HTTS* norādītā kaitējuma pamatā, iespējamā atcelšana nav neatspēkojams pierādījums par Padomes pieļautu pietiekami būtisku pārkāpumu, kas *ipso jure* ļautu konstatēt Savienības atbildību.

10 Treškārt, pārsūdzētā sprieduma 49.–51. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka tad, ja prasītājs ir tiesīgs pierādīt ciestā kaitējuma apmēru un būtiskumu, izmantojot informāciju par laiku pēc šī kaitējuma rašanās, atbildētājai iestādei, ievērojot sacīkstes principu, ir jābūt iespējai savas rīcības attaisnošanai izvirzīt visus atbilstošos apstākļus, kas radušies pirms prasības celšanas Savienības tiesā saskaņā ar LESD 268. pantu. Šāda iespēja it īpaši esot pamatota kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) jomā, ko reglamentē noteikumi un procedūras, kuras tostarp ir vērstas uz to, lai ņemtu vērā tās faktiskās un juridiskās situācijas attīstību laika gaitā, kas ir Savienības starptautiskās darbības priekšmets. Tādējādi Vispārējā tiesa atzina – ja apstākļi, kurus konkrētā iestāde ir norādījusi prasības par zaudējumu atlīdzību ietvaros un kuri ir radušies pirms šīs prasības celšanas, tiktu atzīti par neefektīviem, tas novestu pie tā, ka tiktu nopietni kavēta efektīva to kompetenču īstenošana, kas saistībā ar līdzekļu iesaldēšanas pasākumu noteikšanu KĀDP jomā ir paredzētas Savienības iestādēm.

11 Pārsūdzētā sprieduma 52. punktā Vispārējā tiesa piebilda, ka 2011. gada 7. decembra spriedumā *HTTS* /Padome (T-562/10, EU:T:2011:716) Vispārējā tiesa ir atturējusies tūlītēji atcelt Regulu Nr. 961/2010, jo "nevar nepieļaut iespēju, ka ierobežojošo pasākumu noteikšana attiecībā uz prasītāju būtībā tomēr varētu izrādīties pamatota".

12 Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa secināja, ka nevar ignorēt atbilstošo pamatojumu un pierādījumu elementus, ko Padome ir norādījusi savas rīcības attaisnošanai, lai pierādītu, ka nosacījums par Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos pietiekami būtiska Savienības tiesību normas pārkāpuma dēļ nav izpildīts.

13 Tādējādi, izvērtējot atbilstošos apstākļus, lai noteiktu, vai *HTTS* iekļaušana strīdīgajos sarakstos varēja tikt uzskatīta par acīmredzamu un neattaisnojamu pienākumu neizpildi vai acīmredzamām kļūdām vērtējumā, ko ir pieļāvusi Padome saistībā ar saiknes starp *HTTS* un citām Irānas jūras pārvadājumu sabiedrībām raksturu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 55.–60. punktā konstatēja, ka sabiedrības, kas "pieder citai vienībai vai atrodas tās kontrolē" jēdziens raksturo situāciju, kad fiziska vai juridiska persona, kura ir iesaistīta konkrētās valsts kodolieroču izplatīšanas darbībās, var ietekmēt cita uzņēmuma, ar ko tai ir darījumu attiecības, saimnieciskos lēmumus, pat ja starp abām šīm ekonomiskajām vienībām nepastāv nekādas juridiskas īpašumtiesības vai dalība pamatkapitālā. Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādināja judikatūru, saskaņā ar kuru vienības, kas "pieder vai atrodas kontrolē" statuss ir jāizvērtē katrā atsevišķā gadījumā, tostarp atkarībā no attiecīgās piederības pakāpes vai attiecīgās kontroles intensitātes. Šajā lietā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Padomes izvirzītie pierādījumu elementi, tostarp apstāklis, ka *HTTS* direktors iepriekš bija pildījis *IRISL* juridiskā direktora funkcijas un ka *HTTS* ir tāda pati adrese kā *IRISL Europe GmbH*, ir pietiekami precīzas un saskanīgas norādes, kas ļauj secināt, ka bija vismaz iespējams, ka *HTTS* atradās *IRISL* kontrolē un/vai darbojās tā vārdā. Līdz ar to Vispārējā tiesa nosprieda, ka Padome, nosakot attiecīgo līdzekļu iesaldēšanas pasākumu, nav pieļāvusi acīmredzamu un neattaisnojamu pārkāpumu vai acīmredzamas kļūdas vērtējumā saistībā ar *HTTS* un *IRISL* komercattiecību apjomu.

14 Visbeidzot, attiecībā uz apgalvoto pamatojuma neesamību *HTTS* iekļaušanai strīdīgajos sarakstos pēc tam, kad ar 2013. gada 16. septembra spriedumu *Islamic Republic of Iran Shipping Lines* u.c./Padome (T-489/10, EU:T:2013:453) tika atcelti tiesību akti, ar kuriem *IRISL*, *HDSL* un *SAPID* nosaukumi tika iekļauti ar šīm sabiedrībām saistītajos sarakstos, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 62. un 63. punktā nosprieda, pirmkārt, ka ar minēto atcelšanu pašu par sevi nav pietiekami, lai pierādītu, ka saistībā ar *HTTS* nosaukuma iekļaušanu strīdīgajos sarakstos bija pieļauts pietiekami būtisks pārkāpums, kas pamatotu Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos. Otrkārt, Vispārējā tiesa konstatēja, ka *HTTS* iekļaušana strīdīgajos sarakstos būtībā bija balstīta uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes Sankciju komitejas ziņojumu, kurā bija norādīti trīs *IRISL* veikti acīmredzami ar Drošības padomes 2007. gada 24. marta Rezolūciju Nr. 1747 (2007) noteiktā ieroču embargo pārkāpumi. Vispārējā tiesa atzina, ka, ņemot vērā šajā ziņojumā ietvertos secinājumus, konstatējumu, ka *IRISL* ir iesaistīta Irānas Islāma Republikas kodolieroču izplatīšanas darbībās, nevarēja uzskatīt par acīmredzami kļūdainu.

15 Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa noraidīja otro pamatu.

16 Izskatot pirmo pamatu, Vispārējā tiesa noraidīja *HTTS* argumentu par to, ka neesot norādīts pamatojums tās nosaukuma iekļaušanai Regulas Nr. 961/2010 VIII pielikumā. Vispirms pārsūdzētā sprieduma 88. punktā, citējot 2007. gada 11. jūlija spriedumu *Sison*/Padome (T-47/03, nav publicēts, EU:T:2007:207, 238. punkts), Vispārējā tiesa atgādināja, ka principā kāda tiesību akta nepietiekams pamatojums nenozīmē Savienības atbildības iestāšanos.

17 Turpinājumā pārsūdzētā sprieduma 89. un 90. punktā Vispārējā tiesa būtībā konstatēja – tā kā Padome, lai pierādītu savas rīcības tiesiskumu, ir tiesīga norādīt visus apstākļus, kas radušies līdz prasības par zaudējumu atlīdzību celšanai, pamatojums *HTTS* iekļaušanai strīdīgajos sarakstos ir jāizvērtē to iemeslu gaismā, ko Padome norādījusi savā Lēmumā 2012/35/KĀDP (2012. gada 23. janvāris), ar kuru groza

Lēmumu 2010/413/KĀDP, ar ko paredz ierobežojošus pasākumus pret Irānu (OV 2012, L 19, 22. lpp.), un ar kuru tika atstāta spēkā *HTTS* nosaukuma iekļaušana Padomes Lēmumam 2010/413 pievienotajā sarakstā. Vispārējās tiesas ieskatā, papildu pamatojums, kuru Padome bija norādījusi Lēmumā 2012/35, ļāva prasītājai saprast iemeslus, kuru dēļ tās nosaukums bija iekļauts strīdīgajos sarakstos.

18 Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa noraidīja pirmo pamatu un līdz ar to arī *HTTS* prasību kopumā.

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesai

19 *HTTS* lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– piespriest Padomei samaksāt atlīdzību 2 516 221,50 EUR apmērā par mantisko un morālo kaitējumu, kas radies tās nosaukuma iekļaušanas strīdīgajos sarakstos dēļ, kā arī nokavējuma procentus, kas aprēķināti, pamatojoties uz Eiropas Centrālās bankas (ECB) galvenajām refinansēšanas operācijām piemēroto procentu likmi, pieskaitot divus procentpunktus, sākot no 2015. gada 17. oktobra līdz atlīdzības summas pilnīgai samaksai, un

– piespriest Padomei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

20 Padomes prasījumi Tiesai ir šādi:

– noraidīt apelācijas sūdzību;

– pakārtoti, nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā;

– pakārtoti, noraidīt prasību un

– piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

21 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

– pilnībā noraidīt apelācijas sūdzību;

– pakārtoti – gadījumā, ja pārsūdzētais spriedums tiktu atcelts, – noraidīt prasību un

– piespriest *HTTS* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelācijas sūdzību

22 Apelācijas sūdzības iesniedzēja ir izvirzījusi četrus pamatus.

Par pirmo pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

23 *HTTS* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 49. un 50. punktā uzskatot, ka Padome bija tiesīga atsaukties uz informāciju un apstākļiem, kuri nebija tās rīcībā dienā, kad *HTTS* nosaukums tika iekļauts strīdīgajos sarakstos, lai pierādītu, ka tā nav izdarījusi

pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu, kas varētu izraisīt tās ārpuslīgumisko atbildību. Apelācijas sūdzības iesniedzējas ieskatā, Vispārējai tiesai bija jāvadās pēc attiecīgo ierobežojošo pasākumu noteikšanas datuma, lai, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem apstākļiem, izlemtu, vai ierasti piesardzīga un rūpīga iestāde būtu rīkojusies tāpat kā Padome šajā lietā.

24 *HTTS* piebilst, ka Savienības darbības īpatnības un mērķi KĀDP ietvaros nevar attaisnot citādu pieeju. Tādējādi pat šajā jomā iestāžu rīcība var izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību, jo šīm iestādēm ir jāievēro tiesiskas valsts principi, kā arī pamattiesības.

25 Turklāt *HTTS* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā 2017. gada 30. maija spriedumu *Safa Nicu Sepahan*/Padome (C-45/15 P, EU:C:2017:402), kurš apstiprinot tās argumentu pamatotību. Minētajā spriedumā Tiesa esot nospriedusi, ka Padome pēc vairākiem gadiem, iesniedzot jaunus pierādījumu elementus, nevar novērst to, ka tā nav izpildījusi savu pienākumu apstrīdēšanas gadījumā sniegt informāciju vai pierādījumu elementus, kas pamato ierobežojošu pasākumu noteikšanu fiziskai vai juridiskai personai.

26 Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Vispārējai tiesai bija jāņem vērā arī Padomes apgalvojumi lietās, kurās tika taisīts 2013. gada 12. jūnija spriedums *HTTS*/Padome (T-128/12 un T-182/12, nav publicēts, EU:T:2013:312), no kura izrietot, ka 2012. gada sākumā šīs iestādes rīcībā nebija informācijas, uz kuru tā Vispārējā tiesā celtās prasības ietvaros ir atsaukusies savas rīcības attaisnošanai, lai pierādītu, ka pirmais Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījums nav izpildīts.

27 Padome uz to atbild, ka Vispārējā tiesa ir pamatoti konstatējusi, ka, tā kā prasība par zaudējumu atlīdzību var tikt celta piecu gadu laikā pēc notikuma, kas radījis apgalvotos zaudējumus, attiecīgajai iestādei minētajā termiņā ir tiesības savas rīcības attaisnošanai atsaukties uz visiem apstākļiem, kuri radušies pirms prasības celšanas, lai pierādītu, ka tā nav pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu, tāpat kā prasītājs var pierādīt savu zaudējumu apmēru un būtiskumu, izmantojot pierādījumus par laiku pēc šo zaudējumu rašanās.

28 Pretējā gadījumā, šīs iestādes ieskatā, tiktu nopietni kavēta Savienības iestādēm KĀDP jomā piešķirto pilnvaru īstenošana, lai, atbalstot šīs politikas īstenošanu, noteiktu nepieciešamos ierobežojošos pasākumus.

29 Attiecībā uz *HTTS* argumentu, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi tiesiskuma principus, Padome norāda, ka Savienības tiesas, vienlaicīgi ievērojot šos principus, var ņemt vērā īpašos apstākļus, kas saistīti ar to, ka minētie pasākumi ir veikti, lai īstenotu KĀDP lēmumus, kā to pārsūdzētā sprieduma 50. punktā ir konstatējusi Vispārējā tiesa.

30 Visbeidzot, attiecībā uz argumentu, kas, *HTTS* ieskatā izriet no 2017. gada 30. maija sprieduma *Safa Nicu Sepahan*/Padome (C-45/15 P, EU:C:2017:402), no šī sprieduma, pēc Padomes domām, neizriet, ka Vispārējā tiesa nevar ņemt vērā apstākļus, kas radušies pēc attiecīgo iekļaušanu sarakstos veikšanas, lai novērtētu, vai pastāv pietiekami būtisks Savienības tiesību normas pārkāpums. Padome it īpaši apgalvo, ka tad, ja persona, uz kuru ir attiecināti ierobežojošie pasākumi, ir rīkojusies tādā veidā, ka šie pasākumi ir bijuši attaisnojami, šai personai nebūtu atzīstamas tiesības uz atlīdzību pat tad, ja minēto pasākumu noteikšanas brīdī attiecīgie fakti iestādei vēl nebija zināmi un ja šī iemesla dēļ šie pasākumi ir tikuši atcelti. Padome uzskata, ka tas ir vēl jo vairāk pamatoti tad, ja attiecīgie fakti ir bijuši zināmi vai tiem bija jābūt zināmiem personai, uz kuru ir attiecināti ierobežojošie pasākumi.

31 Komisija būtībā piekrīt Padomes argumentiem par pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principa ievērošanu, kas pamatojot šīs iestādes iespēju atsaukties uz apstākļiem, kuri radušies pēc *HTTS* iekļaušanas strīdīgajos sarakstos. It īpaši attiecībā uz 2017. gada 30. maija sprieduma *Safa Nicu Sepahan*/Padome (C-45/15 P, EU:C:2017:402) interpretāciju Komisija piebilst, ka *HTTS* atsauce uz

minētā sprieduma 40. punktu nav pareiza, jo šajā punktā Tiesa ir lēmusi nevis par atbilstošo brīdi, lai izvērtētu prasības par zaudējumu atlīdzību pamatotību, bet gan par to, vai šajā gadījumā ir pastāvējis pietiekami būtisks Savienības tiesību normas pārkāpums.

Tiesas vērtējums

32 No Tiesas judikatūras izriet, ka Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās ir atkarīga no tā, vai ir izpildīti visi nosacījumi, proti, tādas tiesību normas pietiekami būtiska pārkāpuma esamība, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, zaudējumu esamība un cēloņsakarība starp akta autora pienākumu pārkāpumu un cietušajām personām nodarītajiem zaudējumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 10. jūlijs, Komisija/*Fresh Marine*, C-472/00 P, EU:C:2003:399, 25. punkts; 2012. gada 19. aprīlis, *Artegodan*/Komisija, C-221/10 P, EU:C:2012:216, 80. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 13. decembris, Eiropas Savienība/*Kendrion*, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, 117. punkts).

33 Saistībā it īpaši ar pirmo no šiem nosacījumiem, kurš vienīgais ir jāaplūko šajā apelācijas tiesvedībā, Tiesa ir precizējusi, ka tādas tiesību normas pietiekami būtisks pārkāpums, ar kuru privātpersonām piešķir tiesības, ir pierādīts, ja no tā izriet, ka attiecīgā iestāde acīmredzami un būtiski nav ievērojusi savas novērtējuma brīvības robežas, – šajā ziņā vērā ņemamie elementi tostarp ir risināmo situāciju sarežģītība, pārkāptās tiesību normas skaidrības un precizitātes pakāpe, kā arī novērtējuma brīvības, kas ar pārkāpto tiesību normu ir atstāta Savienības iestādei, apjoms (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 19. aprīlis, *Holcim (Deutschland)*/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 50. punkts, un 2017. gada 30. maijs, *Safa Nicu Sepahan*/Padome, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 30. punkts).

34 Kā secinājumu 20. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, šajā ziņā ir jāuzsver, ka prasība par pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu izriet no nepieciešamības līdzsvarot privātpersonu aizsardzību pret iestāžu prettiesisku rīcību, no vienas puses, un novērtējuma brīvību, kas ir jāatzīst šīm iestādēm, lai neparalizētu to rīcību, no otras puses. Šī līdzsvarošana ir vēl jo nozīmīgāka ierobežojošo pasākumu jomā, kurā šķēršļi, ar ko Padome saskaras saistībā ar informācijas pieejamību, bieži padara tai veicamo vērtējumu īpaši grūti īstenojamu.

35 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāpārbauda, vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 49. un 50. punktā nospriezdama, ka Padome varēja atsaukties uz visiem atbilstošajiem apstākļiem, kuri radušies pirms prasības par zaudējumu atlīdzību celšanas, lai pierādītu, ka tā nav pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu, kas radītu tās ārpuslīgumisko atbildību. Konkrētāk, ir jāpārbauda, vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, ļaujot Padomei šajā kontekstā atsaukties uz apstākļiem, kurus šī iestāde nebija ņēmusi vērā, iekļaujot *HTTS* strīdīgajos sarakstos.

36 Kā izriet no šī sprieduma 32. punktā minētās judikatūras, lai būtu izpildīts pirmais Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījums, pirmkārt, ir nepieciešams, lai būtu noticis tādas Savienības tiesību normas pārkāpums, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, un, otrkārt, lai šis pārkāpums būtu pietiekami būtisks.

37 Runājot par šī nosacījuma pirmo aspektu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru prasības atcelt tiesību aktu ietvaros apstrīdētā tiesību akta tiesiskums ir jāizvērtē, ņemot vērā faktiskos un tiesību apstākļus, kādi pastāvēja šī tiesību akta pieņemšanas laikā (spriedumi, 2013. gada 18. jūlijs, *Schindler Holding* u.c./Komisija, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 31. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2015. gada 3. septembris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Komisija, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 LESD noteiktās tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmas pamatā esošās saskaņotības prasības paredz, ka metodoloģija, saskaņā ar kuru tiek pārbaudīts Savienības iestādes tiesību akta vai rīcības tiesiskums, nedrīkst atšķirties atkarībā no prasības veida.

39 Tādējādi prasības par zaudējumu atlīdzību kontekstā tāds tiesību akta vai rīcības prettiesiskums, kas var izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību, ir jāizvērtē, ņemot vērā tiesību un faktiskos apstākļus, kādi pastāvēja minētā akta vai rīcības brīdī.

40 Šo secinājumu nevar atspēkot pastāvīgā judikatūra, kuru Vispārējā tiesa būtībā ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 42. punktā un no kuras izriet, ka prasība par zaudējumu atlīdzību ir patstāvīgs tiesību aizsardzības līdzeklis, kam ir īpaša funkcija tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā un uz ko attiecas saskaņā ar tā īpašo mērķi izstrādāti izmantošanas nosacījumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 23. marts, Ombuds/*Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 59. punkts un tajā minētā judikatūra). Proti, šī autonomija neietekmē faktu, ka, lai izvērtētu šādas prasības pamatotību, Savienības tiesai ir jāizanalizē Savienības iestādes vai struktūras rīcības, kas ir zaudējumu pamatā, tiesiskums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 23. marts, Ombuds/*Lamberts*, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 60. un 61. punkts).

41 Tā kā ar Vispārējās tiesas 2011. gada 7. decembra spriedumu *HTTS*/Padome (T-562/10, EU:T:2011:716) – kuram, tā kā tas noteiktajā termiņā netika pārsūdzēts, bija *res judicata* spēks – Regula Nr. 961/2010 tika atcelta, ir jākonstatē, ka pirmā Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījuma pirmais aspekts saistībā ar šo regulu jau bija izpildīts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 1. jūnijs, *P & O European Ferries (Vizcaya)* un *Diputación Foral de Vizcaya* /Komisija, C-442/03 P un C-471/03 P, EU:C:2006:356, 41.–45. punkts).

42 Runājot par pirmā Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījuma otro aspektu, no šī sprieduma 33. punktā minētās judikatūras arī izriet, ka Savienības ārpuslīgumiskā atbildība var iestāties tikai tad, ja attiecīgā iestāde acīmredzami un būtiski ir pārkāpusi savas novērtējuma brīvības robežas. No minētās judikatūras turklāt izriet, ka, lai novērtētu, vai Savienības tiesību normas pārkāpums ir pietiekami būtisks, Savienības tiesa tostarp ņem vērā risināmo situāciju sarežģītību, tiesību aktu piemērošanas vai interpretācijas grūtības un, it īpaši, apstrīdētā tiesību akta autora novērtējuma brīvību.

43 Līdz ar to Savienības ārpuslīgumiskā atbildība var iestāties tikai tad, ja tiek konstatēts, ka ierasti uzmanīga un rūpīga iestāde līdzīgos apstākļos šādu nelikumību nebūtu pieļāvusi.

44 Ir jākonstatē, ka visi šī sprieduma 42. punktā minētie aspekti, kas ir jāņem vērā, izvērtējot pietiekami būtiska Savienības tiesību normas pārkāpuma esamību, ir saistīti ar datumu, kurā attiecīgā iestāde ir pieņēmusi attiecīgo lēmumu vai īstenojusi rīcību.

45 Šādos apstākļos ir jāatzīst – tā kā attiecīgās iestādes pieļautā Savienības tiesību normas pārkāpuma smaguma pakāpe, kas ir prasīta saskaņā ar judikatūru, ir cieši saistīta ar šo pārkāpumu, to nevar izvērtēt citā, no šī pārkāpuma izdarīšanas brīža atšķirīgā brīdī.

46 No tā izriet, ka pietiekami būtiska Savienības tiesību normas pārkāpuma esamība noteikti ir jāizvērtē, ņemot vērā apstākļus, kādos iestāde šajā konkrētajā datumā bija rīkojusies.

47 No iepriekš minētā arī izriet, ka iestāde, apstrīdot šāda pietiekami būtiska pārkāpuma esamību, var atsaukties tikai uz apstākļiem, kurus tā bija ņēmusi vērā, pieņemot attiecīgo tiesību aktu.

48 Visbeidzot ir jāuzsver – ja iestāde varētu atsaukties uz visiem būtiskajiem apstākļiem, kas nebija ņemti vērā, pieņemot attiecīgo lēmumu, lai pierādītu, ka tā nav pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu, kas varētu izraisīt tās ārpuslīgumisko atbildību, prasības par zaudējumu atlīdzību iznākums varētu atšķirties atkarībā no šīs prasības celšanas datuma. Savienības iestāžu rīcības dēļ

nodarīto zaudējumu atlīdzināšana šādā kontekstā būtu atkarīga no tā, vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 46. panta pirmajā daļā paredzētajā piecu gadu laikposmā, kurā var tikt celta prasība par zaudējumu atlīdzību, apstākļi, kas nebija ņemti vērā, pieņemot attiecīgo lēmumu, būtu ļāvuši iestādei, kura ir pieņēmusi šo lēmumu, pamatot savu rīcību.

49 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka tāds nav šajā tiesību normā paredzētā noilguma termiņa mērķis. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šī termiņa uzdevums ir, pirmkārt, nodrošināt cietušās personas tiesību aizsardzību, jo tai ir jābūt pietiekamam laikam, lai iegūtu atbilstošu informāciju iespējamās prasības celšanai, un, otrkārt, izvairīties no tā, ka cietusī persona var bezgalīgi novilcināt savu tiesību uz zaudējumu atlīdzību izmantošanu (spriedums, 2012. gada 8. novembris, *Evropaïki Dynamiki*/Komisija, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 33. un 53. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

50 Cietušās personas, ciktāl tai ir jābūt pietiekamam laikam, lai iegūtu atbilstošu informāciju iespējamās prasības celšanai, tiesību aizsardzība varētu tikt apdraudēta, ja laiks, kas pagājis pēc attiecīgā lēmuma pieņemšanas vai rīcības īstenošanas, ir radījis lielākas grūtības pierādīt to, ka attiecīgā iestāde ir pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu.

51 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāsecina, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 49. un 50. punktā būtībā nospriežot, ka Padome var atsaukties uz visiem būtiskajiem apstākļiem, kas nebija ņemti vērā, iekļaujot *HTTS* strīdīgajos sarakstos, lai pierādītu, ka tā nav pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu, kas var izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību.

52 Pretēji tam, ko apgalvo Padome, šo secinājumu nevar apšaubīt KĀDP īpatnību dēļ.

53 Pirmkārt, kā secinājumu 23. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Tiesa šajā jomā jau ir piemērojusi nosacījumus attiecībā uz Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos, kas ir atgādināti šī sprieduma 32. punktā (spriedums, 2017. gada 30. maijs, *Safa Nicu Sepahan*/Padome, C-45/15 P, EU:C:2017:402). Otrkārt, no šī sprieduma 33. punktā minētās judikatūras izriet, ka risināmo situāciju sarežģītība un minētajā jomā pastāvošo Savienības tiesību normu, kuras Padome ir piemērojusi, pieņemot attiecīgo tiesību aktu, piemērošanas vai interpretācijas grūtības tiek ņemtas vērā, izvērtējot šīs iestādes rīcību, lai noteiktu, vai tā ir pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu.

54 Turklāt minēto secinājumu neatspēko arī Padomes arguments, saskaņā ar kuru, tā kā prasība par zaudējumu atlīdzību var tikt celta piecu gadu laikā pēc notikuma, kas ir radījis apgalvoto kaitējumu, prasītājs var noteikt savu zaudējumu apjomu un būtiskumu, izmantojot pierādījumus par laiku pēc šo zaudējumu rašanās.

55 Šajā ziņā ir jānorāda, ka jēdzieni "pietiekami būtisks pārkāpums" un "zaudējumi" ir divi atsevišķi jēdzieni, kas ir laika ziņā atšķirīgi, un tādēļ tos nedrīkst sajaukt. Proti, kā izriet no šī sprieduma 33.–50. punkta, jēdziens "pietiekami būtisks pārkāpums" ir statisks jēdziens, kurš ir piesaistīts attiecīgā prettiesiskā tiesību akta vai rīcības brīdim, savukārt jēdziens "zaudējumi" pēc rakstura ir dinamisks, jo, pirmkārt, zaudējumi var rasties pēc prettiesiskā tiesību akta vai rīcības un, otrkārt, to apmērs laika gaitā var mainīties.

56 No tā izriet, ka pirmais pamats ir jāpieņem.

Par otro pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

57 Otrajā pamatā *HTTS* nepiekrīt tam, ka Vispārējā tiesa ir to kvalificējusi kā sabiedrību, kas "pieder vai ko kontrolē" *IRISL*.

58 Vispirms *HTTS* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 56. punktā atzīdama, ka, lai noteiktu, vai šī sabiedrība "pieder vai to kontrolē" *IRISL*, nav jāņem vērā īpašumtiesību attiecības starp to un *IRISL*. Turklāt ar Regulām Nr. 423/2007 un Nr. 961/2010 neesot atļauts iekļaut sarakstā tādu vienību, kura tikai darbojas *IRISL* vārdā.

59 Turpinājumā saistībā ar Padomes norādītajiem apstākļiem, kas ir uzskaitīti pārsūdzētā sprieduma 59. punktā, *HTTS* apgalvo, pirmkārt, ka ar tiem nav iespējams pierādīt, ka tā "pieder vai to kontrolē" *IRISL*. Otrkārt, *HTTS* norāda, ka brīdī, kad Padome to iekļāva strīdīgajos sarakstos, tai šie apstākļi nebija zināmi. Šajā ziņā tā atgādina, ka 2013. gada 6. septembra spriedumā *Bateni*/Padome (T-42/12 un T-181/12, nav publicēts, EU:T:2013:409) Vispārējā tiesa atzina, ka apstākļi, kas Padomei bija zināmi šajā lietā apstrīdēto tiesību aktu pieņemšanas brīdī, neietvēra ne vismazāko norādi par apgalvotās *IRISL* kontroles raksturu vai darbībām, ko *HTTS* veica *IRISL* vārdā.

60 Visbeidzot *HTTS* uzsver, ka, lai gan Vispārējā tiesa ir atzinusi, ka Padome ir tiesīga atsaukties uz tās rīcību attaisnojošiem apstākļiem, *HTTS* norādītie [Padomes] vainu apliecinošie apstākļi, piemēram, *IRISL*, *SAPID* un *HDSL* iekļaušanas sarakstos atcelšana, savukārt nav tikuši ņemti vērā.

61 Padome iebilst, ka pārsūdzētā sprieduma 56. punktā Vispārējā tiesa nekādā ziņā nav nospriedusi, ka īpašumtiesībām nav nekādas nozīmes, izvērtējot sabiedrības piederības vai kontroles situāciju, bet ir vienīgi konstatējusi, ka izšķirošais kritērijs šajā ziņā ir iespēja īstenot ietekmi.

62 Saistībā ar norādēm, uz kurām Vispārējā tiesa ir atsaukusies pārsūdzētā sprieduma 59. punktā, Padome apgalvo, ka šo norāžu ņemšana vērā kopumā ļauj pamatot konstatējumu, ka tā nav izdarījusi acīmredzamus un neattaisnojamus pārkāpumus vai acīmredzamas kļūdas vērtējumā saistībā ar *HTTS* un *IRISL* komercattiecību apjomu. Katrā ziņā Padome uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas šajā ziņā izvirzītie argumenti ir vērsti uz to, lai apšaubītu vērtējumu, ko Vispārējā tiesa ir veikusi attiecībā uz tās rīcībā esošajiem pierādījumu elementiem. Līdz ar to šie argumenti apelācijas tiesvedībā neesot pieņemami.

63 Turklāt Padome norāda, ka 2013. gada 6. septembra spriedumam *Bateni*/Padome (T-42/12 un T-181/12, nav publicēts, EU:T:2013:409) nav nozīmes šīs lietas kontekstā, jo šis spriedums bija saistīts ar prasību atcelt tiesību aktu, kuras priekšmets nebija *HTTS* iekļaušana strīdīgajos sarakstos.

64 Visbeidzot Padome apgalvo, ka Vispārējā tiesa ar 2017. gada 17. februāra spriedumu *Islamic Republic of Iran Shipping Lines* u.c./Padome (T-14/14 un T-87/14, EU:T:2017:102) ir apstiprinājusi *IRISL*, *HDSL* un *SAPID* iekļaušanas sarakstos tiesiskumu. Katrā ziņā Padome atgādina, ka *HTTS* iekļaušana strīdīgajos sarakstos nav pietiekami būtisks Savienības tiesību normas pārkāpums, jo Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes Sankciju komitejas ziņojumā bija konstatēti trīs *IRISL* veikti acīmredzami ar Drošības padomes Rezolūciju 1747 (2007) noteiktā ieroču embargo pārkāpumi.

65 Komisija pievienojas Padomes argumentiem. Runājot par tiesību kļūdu saistībā ar kritēriju, kas ir piemērojams, lai noteiktu, kādos apstākļos sabiedrībai pieder cita juridiskā vienība vai tā to kontrolē, Komisija norāda, ka starp sabiedrības kontrolē veiktu darbību un tās vārdā veiktu darbību nav būtiskas substantīvas atšķirības, jo abas šīs situācijas noteikti ietver kontroles vai vismaz ietekmes pozīciju.

Tiesas vērtējums

66 Otro pamatu veido divas daļas.

67 Pirmajā daļā ietvertajā pirmajā iebildumā *HTTS* būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini nospriedusi, ka īpašuma saites nav elements, kas ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai *HTTS* ir sabiedrība, kas "pieder vai ko kontrolē" *IRISL*.

68 Atbilstoši Regulas Nr. 961/2010 16. panta 2. punkta d) apakšpunktam iesaldē līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir to personu, vienību vai struktūru īpašumā, kuras nav iekļautas attiecīgajās Drošības padomes rezolūcijās un kuras "saskaņā ar Lēmuma 2010/413 [..] 20. panta 1. punkta b) apakšpunktu ir apzinātas kā tādas, kas ir juridiska persona, vienība vai struktūra, kas pieder [*IRISL*] vai ko tas kontrolē".

69 Terminu "pieder" un "ko tas kontrolē" izmantojums Regulā Nr. 961/2010 atspoguļo vajadzību ļaut Padomei noteikt efektīvus pasākumus attiecībā uz visām personām, vienībām vai struktūrām, kas ir saistītas ar kodolieroču izplatīšanā iesaistītajām sabiedrībām. No tā izriet, ka sabiedrības piederība vai kontrole var būt tieša vai netieša. Ja šī saikne būtu jānosaka, pamatojoties vienīgi uz minēto personu tiešu piederību vai kontroli, pasākumus būtu iespējams apiet, izmantojot daudzas līgumiskas vai faktiskas kontroles iespējas, kas sniegtu sabiedrībai tikpat plašas iespējas īstenot ietekmi pār citām vienībām kā tieša sabiedrības piederība vai kontrole.

70 Tādējādi, kā Vispārējā tiesa ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 55. punktā, jēdzienam "sabiedrība, kas pieder vai ko kontrolē" ierobežojošo pasākumu jomā nav tādas pašas piemērojamības, kā tas vispārīgi ir sabiedrību tiesībās, kad ir runa par kādas tādas sabiedrības komercatbildības noteikšanu, kurā lēmumu pieņemšanu juridiski kontrolē cita ekonomiskā vienība.

71 Pārsūdzētā sprieduma 56. punktā Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka, izvērtējot ierobežojoša pasākuma tiesiskumu, šis jēdziens raksturo situāciju, kad fiziska vai juridiska persona, kas ir iesaistīta kodolieroču izplatīšanas darbībās, ir spējīga ietekmēt citas personas, ar kuru tai ir darījumu attiecības, saimnieciskos lēmumus, pat ja starp abām šīm ekonomiskajām vienībām nepastāv nekāda juridiska, ar īpašumtiesībām vai dalību pamatkapitālā saistīta saikne.

72 Ir jākonstatē, ka iebildums, ko apelācijas sūdzības iesniedzēja ir izvirzījusi attiecībā uz šo pārsūdzētā sprieduma punktu, ir balstīts uz kļūdainu tā izpratni.

73 Kā secinājumu 39. punktā ir uzsvēris ģenerāladvokāts, no minētā punkta neizriet, ka Vispārējā tiesa vispār nebūtu ņēmusi vērā iespējamas juridiskas, ar īpašumtiesībām vai dalību pamatkapitālā saistītas saiknes esamību starp *HTTS* un *IRISL*, bet no tā izriet tikai tas, ka ar šādas saiknes neesamību nebija pietiekami, lai izslēgtu "piederošas vai kontrolētas" vienības esamību.

74 Citiem vārdiem sakot, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, lai gan juridiska saikne īpašumtiesību vai dalības sabiedrības pamatkapitālā veidā noteiktos gadījumos var izpausties kā iespēja ietekmēt piederošās vai kontrolētās vienības lēmumus, tā nav *sine qua non* nosacījums šādas ietekmes īstenošanai.

75 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, nospriežot, ka sabiedrību var kvalificēt kā "citai vienībai piederošu vai tās kontrolē esošu sabiedrību", ja minētā vienība var ietekmēt attiecīgās sabiedrības lēmumus, pat ja starp abām šīm ekonomiskajām vienībām nepastāv nekāda juridiska, ar īpašumtiesībām vai dalību pamatkapitālā saistīta saikne.

76 Līdz ar to pirmajā daļā ietvertais pirmais iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

77 Saistībā ar pirmajā daļā ietverto otro iebildumu, ka atbilstoši Regulām Nr. 423/2007 un Nr. 961/2010 neesot atļauta tādas sabiedrības iekļaušana sarakstā, kas tikai darbojas *IRISL* "vārdā", ir jākonstatē, ka ir taisnība, ka Regulas Nr. 961/2010 16. panta 2. punkta d) apakšpunktā nav skaidri minēta darbība citas sabiedrības vārdā. Tomēr, nosakot tādus pasākumus kā tie, ko Padome ir noteikusi attiecībā uz *HTTS*, darbība kādas personas vai vienības kontrolē un darbība šādas personas vai vienības vārdā ir savstarpēji pielīdzināmas.

78 Šo secinājumu vispirms apstiprina šīs tiesību normas mērķa analīze, ciktāl šīs tiesību normas nolūks, kā atgādināts šī sprieduma 69. punktā, ir ļaut Padomei veikt efektīvus pasākumus pret personām, kuras ir iesaistītas kodolieroču izplatīšanā, un novērst to, ka šādi pasākumi tiek apieti.

79 Turpinot – minēto secinājumu apstiprina arī konteksta, kurā ietilpst Regulas Nr. 961/2010 16. panta 2. punkta d) apakšpunkts, analīze. Šajā ziņā ir jāuzsver, gluži tāpat kā to ir darījusi Komisija, ka atbilstoši Regulas Nr. 961/2010 16. panta 2. punkta a) apakšpunktam atrašanās kādas personas vai vienības kontrolē vai piederība kādai personai vai vienībai ir uzskatāma par līdzvērtīgu kādas personas vai vienības uzdevumā vai vārdā īstenotai rīcībai.

80 No tā izriet, ka pirmajā daļā ietvertais otrais iebildums un līdz ar to pirmā daļa kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

81 Saistībā ar otrā pamata otro daļu vispirms ir jāizvērtē iebildums par to, ka norādes, kas pierāda, ka *HTTS* ir "sabiedrība, kas pieder vai ko kontrolē" *IRISL*, un kas ir uzskaitītas pārsūdzētā sprieduma 59. punktā, dienā, kad *HTTS* nosaukums tika iekļauts strīdīgajos sarakstos, Padomei nebija zināmas.

82 Ir jāatgādina, kā tas izriet no šī sprieduma 46. punkta, ka pietiekami būtisks Savienības tiesību normas pārkāpums, kas var izraisīt Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos, ir jāizvērtē, ņemot vērā apstākļus, kādos attiecīgā iestāde ir rīkojusies pārmestās rīcības vai apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas brīdī.

83 Tādēļ, kā nospriests šī sprieduma 47. punktā, iestāde, lai apstrīdētu šāda pietiekami būtiska pārkāpuma esamību, nevar atsaukties uz apstākļiem, kas nebija ņemti vērā attiecīgā tiesību akta pieņemšanā, pat tad, ja šī iestāde uzskata, ka šādi apstākļi būtu vērtīgs šajā aktā norādīto iemeslu papildinājums vai varēja būt papildu pamatojums tā pieņemšanai.

84 Šajā ziņā ir jānorāda, ka tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas jautājumu, Padome apstiprināja, ka Regulu Nr. 668/2010 un Nr. 961/2010 pieņemšanas brīdī tās rīcībā nebija pārsūdzētā sprieduma 59. punktā minētās informācijas, no kā izriet, ka Padome šos apstākļus nebija izvērtējusi brīdī, kad tā izskatīja lietas materiālus.

85 Šī sprieduma 51. punktā Tiesa jau ir konstatējusi, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, nospriežot, ka Padome var atsaukties uz apstākļiem, kas nebija ņemti vērā, pieņemot attiecīgo tiesību aktu, lai pierādītu, ka tā nav izdarījusi Savienības tiesību normas, ar kuru privātpersonām piešķir tiesības, pietiekami būtisku pārkāpumu, kas varētu izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību.

86 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa tāpat ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 60. punktā būtībā nospriežot, ka no apstākļiem, kurus Padome nav ņēmusi vērā, iekļaujot *HTTS* strīdīgajos sarakstos, izriet, ka minētā iestāde, novērtējot *HTTS* un *IRISL* komercattiecību apjomu, nav pieļāvusi pietiekami būtisku Savienības tiesību normas pārkāpumu.

87 No tā izriet, ka otrā pamata otrajā daļā ietvertais pirmais iebildums ir jāpieņem.

88 Uz iebildumiem, ka, pirmkārt, Padomes izmantotās, pārsūdzētā sprieduma 59. punktā uzskaitītās norādes neļaujot pierādīt, ka *HTTS* "piederēja vai to kontrolēja" *IRISL*, un, otrkārt, Vispārējā tiesa neesot izvērtējusi piederības pakāpi un kontroles intensitāti, pamatojoties uz minētajām norādēm, nav

nepieciešams atbildēt, jo šī sprieduma 86. punktā ir nospriests, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pamatodamās uz minētajā 59. punktā norādītajiem apstākļiem, kurus Padome nebija ņēmusi vērā *HTTS* iekļaušanas brīdī strīdīgajos sarakstos.

89 Tādējādi otrā pamata otrā daļa ir jāpieņem.

Par trešo un ceturto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

90 Trešais un ceturtais pamats attiecas uz tiesību kļūdu, ko esot pieļāvusi Vispārējā tiesa, nospriezdama, pirmkārt, ka Padome nav pārkāpusi savu pienākumu norādīt pamatojumu *HTTS* iekļaušanai strīdīgajos sarakstos un, otrkārt, ka tiesību akta pamatojuma nepietiekamība nevar izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību.

91 Saistībā ar trešo pamatu *HTTS* apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 86. punktā ir pieļāvusi tiesību kļūdu, prezumējot, ka šajā lietā bija piemērojama Regula Nr. 668/2010 un ka Padome tādējādi nav pārkāpusi savu pienākumu pamatot *HTTS* iekļaušanu strīdīgajos sarakstos.

92 *HTTS* ieskatā, minētā regula ir "novecojusi" Regulas Nr. 961/2010 pieņemšanas dēļ, kuru savukārt ar 2011. gada 7. decembra spriedumu *HTTS*/Padome (T-562/10, EU:T:2011:716) atcēla Vispārējā tiesa, jo tajā nebija norādīts pietiekams pamatojums.

93 Turklāt "papildu" pamatojums, ko Vispārējā tiesa minējusi pārsūdzētā sprieduma 89. un 90. punktā, lai pamatotu *HTTS* iekļaušanu strīdīgajos sarakstos, esot apstākļi, kas radušies vai darīti zināmi Padomei pēc šīs iekļaušanas sarakstos, un līdz ar to pirmā pamata ietvaros izklāstīto iemeslu dēļ tie neesot jāņem vērā.

94 Saistībā ar ceturto pamatu Vispārējā tiesa, *HTTS* ieskatā, ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 88. punktā nospriezdama, ka principā pienākuma norādīt pamatojumu neizpilde nevar izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja precizē, ka pienākuma norādīt pamatojumu ievērošana ir būtiska, lai procedūru varētu uzskatīt par tādu, kurā ir ievēroti tiesiskas valsts principi. Līdz ar to šī pienākuma neizpilde esot tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pārkāpums. Turklāt saistībā ar KĀDP ietvaros noteiktajiem ierobežojošajiem pasākumiem pienākums norādīt pamatojumu izraisot Padomes pienākumu iegūt informāciju vai pierādījumu elementus, kas pamato šos pasākumus, lai apstrīdēšanas gadījumā varētu iesniegt minēto informāciju vai pierādījumu elementus Savienības tiesā.

95 Padome un Komisija lūdz noraidīt trešo un ceturto pamatu.

Tiesas vērtējums

96 Trešais un ceturtais pamats ir cieši saistīti, un tādēļ tie ir jāizvērtē kopā.

97 Vispirms jānorāda, ka iebildumi, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 89. un 90. punktu, ir neefektīvi, jo tie ir vērsti pret pārsūdzētā sprieduma pamatojumu, ko Vispārējā tiesa ir izklāstījusi pilnības labad.

98 Turpinājumā ir jāatgādina, kā Vispārējā tiesa ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 84. un 85. punktā, ka *HTTS* nosaukuma iekļaušana sarakstos, kas tika veikta ar Regulām Nr. 668/2010 un Nr. 961/2010, šajās divās regulās nebija pamatota vienādi un ka ar 2011. gada 7. decembra spriedumu *HTTS*/Padome (T-562/10, EU:T:2011:716) Vispārējā tiesa konstatēja tikai Regulas Nr. 961/2010 prettiesiskumu.

99 Šajos apstākļos, pirmām kārtām, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 86. punktā pamatoti varēja uzskatīt, ka no Regulas Nr. 961/2010 atcelšanas, kas tika veikta ar 2011. gada 7. decembra spriedumu *HTTS*/Padome (T-562/10, EU:T:2011:716), nevar secināt, ka Regula Nr. 668/2010 arī būtu uzskatāma par prettiesisku nepietiekama pamatojuma dēļ.

100 Otrām kārtām, ir jākonstatē, ka, tā kā *HTTS* nebija apstrīdējusi Regulas Nr. 668/2010 tiesiskumu, ceļot prasību atcelt tiesību aktu, tai bija jāpierāda minētās regulas prettiesiskums pārsūdzētā sprieduma pamatā esošās prasības ietvaros. Uz Savienības iestāžu tiesību aktiem principā ir attiecināma likumības prezumpcija, un tie tādējādi rada tiesiskas sekas tik ilgi, kamēr tie nav atsaukti, atcelti prasības atcelt tiesību aktu ietvaros vai pasludināti par spēkā neesošiem pēc prejudiciāla nolēmuma pieņemšanas vai iebildes par prettiesiskumu apmierināšanas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 52. punkts).

101 Šādos apstākļos šī sprieduma 91. un 92. punktā izklāstītais *HTTS* arguments nav pieņemams.

102 Katrā ziņā, pat pieņemot, ka *HTTS* būtu iesniegusi pierādījumus, kas ļautu konstatēt Regulas Nr. 668/2010 prettiesiskumu pamatojuma trūkuma dēļ, tās iebildumi nevar izraisīt to, ka tiek atzīts pietiekami būtisks Savienības tiesību pārkāpums, kas varētu izraisīt tās ārpuslīgumisko atbildību.

103 Jānorāda, ka tiesību akta, ar kuru tiek noteikts ierobežojošs pasākums, nepietiekams pamatojums pats par sevi nevar izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 30. septembris, *Eurocoton* u.c./Padome, C-76/01 P, EU:C:2003:511, 98. punkts un tajā minētā judikatūra).

104 Līdz ar to trešais un ceturtais pamats ir jānoraida.

105 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ.

Par lietas nodošanu atpakaļ Vispārējai tiesai

106 Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. panta pirmo daļu, ja Tiesa atceļ Vispārējās tiesas nolēmumu, tā var pati taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma taisīšanai Vispārējā tiesā.

107 Šajā gadījumā, kā konstatēts pirmā un otrā pamata pārbaudē, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, izvērtējot pirmo no šī sprieduma 32. punktā atgādinātajiem nosacījumiem, kam jābūt izpildītiem, lai varētu iestāties Savienības ārpuslīgumiskā atbildība.

108 Turklāt, secinot, ka nepastāv pietiekami būtisks Savienības tiesību normas pārkāpums, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 92. punktā nav izvērtējusi pārējos nosacījumus, kam kumulatīvi ir jābūt izpildītiem, lai varētu iestāties Savienības ārpuslīgumiskā atbildība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 19. aprīlis, *Holcim (Deutschland)*/Komisija, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 57. punkts).

109 Šādos apstākļos lieta ir jānodod atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā vispirms, neizskatot apstākļus, kurus Padome nav ņēmusi vērā *HTTS* iekļaušanas brīdī strīdīgajos sarakstos, varētu veikt jaunu pārbaudi par iespējama pietiekami būtiska Savienības tiesību normas pārkāpuma esamību, kas varētu izraisīt Savienības ārpuslīgumisko atbildību. Turpinājumā, ja šajā pārbaudē tiktu konstatēta šāda pārkāpuma esamība, Vispārējai tiesai būs jāpārbauda pārējie šī sprieduma 32. punktā atgādinātie nosacījumi, kam jābūt izpildītiem, lai varētu iestāties Savienības ārpuslīgumiskā atbildība.

Par tiesāšanās izdevumiem

110 Tā kā lieta tiek nodota atpakaļ Vispārējai tiesai, lēmuma pieņemšana par tiesāšanās izdevumiem, kas ir saistīti ar šo apelācijas tiesvedību, ir jāatliek.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) Atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2017. gada 13. decembra spriedumu *HTTS* /Padome (T-692/15, EU:T:2017:890).

2) Nodot lietu atpakaļ Eiropas Savienības Vispārējai tiesai.

3) Lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.

[Paraksti]